

การศึกษาคุณภาพของสารสนเทศจากการประเมินตนเองของโรงเรียน
ตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ.2536

นางสาววราภรณ์ คำทับทิม

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาวิจัยการศึกษา ภาควิชาวิจัยการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2540

ISBN 974-637-335-8

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A STUDY OF INFORMATION QUALITY OBTAINED BY SCHOOLS' SELF-EVALUATION
INFORMATION ACCORDING TO THE 1993 PRIMARY
SCHOOL STANDARD CRITERIA

Miss Varaporn Kamtubtim

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education in Educational Research

Department of Educational Research

Graduate School

Chulalongkorn University

Academic Year 1997

ISBN 974-637-335-8

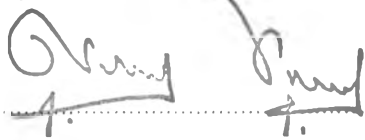
หัวข้อวิทยานิพนธ์ การศึกษาคุณภาพของสารสนเทศจากการประเมินตนเองของโรงเรียน
ตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2536

โดย นางสาววราภรณ์ คำทับทิม

ภาควิชา ศึกษาศาสตร์

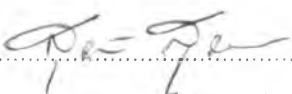
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวัฒนา สุวรรณเขตนิคม

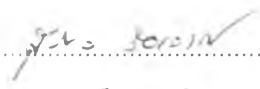
บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยฉบับนี้เป็นส่วน
หนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโท สาขาศึกษาศาสตร์

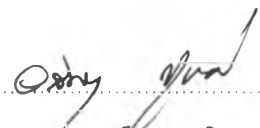

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ สุภัทน์ ชุตินวงศ์)

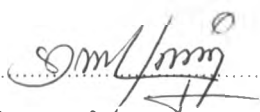
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. ดิเรก ศรีสุใจ)

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวัฒนา สุวรรณเขตนิคม)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. สุวิมล วงศ์วานิช)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. อลิศรา ชูชาติ)

..... กรรมการ
(อาจารย์อรทัย มูลคำ)

วราภรณ์ คำทับทิม : การศึกษาคุณภาพของสารสนเทศจากการประเมินตนเองของโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา พ.ศ. 2536 (A STUDY OF INFORMATION QUALITY OBTAINED BY SCHOOLS' SELF-EVALUATION INFORMATION ACCORDING TO THE 1993 PRIMARY SCHOOL STANDARD CRITERIA) อ.ที่ปรึกษา : ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒนา สุวรรณเขตนิคม, 134 หน้า. ISBN 974-637-335-8

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาคุณภาพของสารสนเทศจากการประเมินตนเองของโรงเรียนในด้านความตรงตามสภาพปัจจุบันและความครอบคลุมของสารสนเทศที่ได้ และศึกษาถึงลักษณะของความลำเอียงและแหล่งต่าง ๆ ที่ทำให้เกิดปัญหาความลำเอียงในการประเมินตนเอง/รายงานตนเองของโรงเรียน ตลอดจนศึกษาติดตามผลกระทบที่เกิดขึ้นกับโรงเรียนอันเนื่องมาจากการประเมินตนเองของโรงเรียน ในปีการศึกษา 2538 กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาได้แก่โรงเรียนประถมศึกษาจำนวน 4 โรงเรียนเก็บรวบรวมข้อมูลใช้วิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึกเป็นวิธีการหลัก ควบคู่กับการสังเกตอย่างมีส่วนร่วมและการศึกษาจากเอกสารที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัยพบว่าสารสนเทศจากการประเมินตนเองของโรงเรียนมีความตรงต่ำ และข้อมูลที่โรงเรียนนำมาใช้ในการตัดสินใจระดับคุณภาพไม่ครอบคลุมลักษณะของข้อมูลทั้งหมด ความลำเอียงที่เกิดจากการประเมินตนเองของโรงเรียน พบว่า ส่วนใหญ่ประเมินสูงกว่าผู้เชี่ยวชาญ โดยมีแหล่งที่เกี่ยวข้องในการทำให้เกิดความลำเอียง 3 แหล่ง ดังนี้ คือ 1) ผู้ประเมิน 2) กระบวนการประเมินตนเองของโรงเรียน และ 3) ผู้บริหารโรงเรียน

ในด้านผลกระทบจากการประเมินตนเองของโรงเรียน พบว่า โรงเรียนได้พยายามพัฒนาตนเองเพื่อให้ได้มาตรฐาน นอกจากนี้การรายงานได้ช่วยให้ทิศทางการพัฒนาโรงเรียน และกระตุ้นให้โรงเรียนมีการปฏิบัติงานอย่างเป็นระบบมากยิ่งขึ้น โดยเฉพาะในด้านการจัดระบบ ข้อมูลเพื่อการประเมิน

ภาควิชา..... ศึกษาศาสตร์
สาขาวิชา..... ศึกษาศาสตร์
ปีการศึกษา..... 2540

ลายมือชื่อนิติ.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

C840567 : MAJOR EDUCATIONAL RESEARCH

KEY WORD: SELF-EVALUATION / SELF-REPORT / INFORMATION QUALITY / BIAS

VARAPORN KAMTUBTIM : A STUDY OF INFORMATION QUALITY OBTAINED BY SCHOOLS' SELF-EVALUATION INFORMATION ACCORDING TO THE 1993 PRIMARY SCHOOL STANDARD CRITERIA. THESIS ADVISOR : ASST. PROF. SUWATTANA SUWANNAKHETNIKOM, Ph.D. 134 pp. ISBN 974-637-335-8

The objectives of this research were to study the quality of information obtained by schools' self-evaluation in the dimension of concurrent validity and coverage, aspects and sources of bias in schools' self-evaluation report and the effects of schools' self-evaluation in the 1995 academic year which occurred to schools. The subjects of this study were 4 primary schools. The data were collected by indepth interview, participant observation and official documents.

The research findings were that information from schools' self-evaluation had low concurrent validity and in judging the level of schools' quality, the evaluators didn't use all the necessary data. Also, the report of schools' self-evaluation reflected positive bias. The bias came from 3 sources that were : 1) the evaluators 2) the process of schools' self-evaluation and 3) the school administrators.

Regarding the effects of schools' self-evaluation, it was found that the schools had tried to improve themselves to meet the standard. Also, the report gave the direction for improvement to the schools, and stimulated the schools to work more systematically especially in keeping records for evaluation.

ภาควิชา..... ศึกษาศาสตร์

สาขาวิชา..... ศึกษาศาสตร์

ปีการศึกษา..... 2540

ลายมือชื่อนิสิต.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลืออย่างดียิ่งของ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุวัฒนา สุวรรณเขตนิคม อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งท่านได้กรุณาให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ ของการวิจัยด้วยความเอาใจใส่ด้วยดีมาตลอด

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์ภาควิชาวิจัยการศึกษาทุกท่านที่ได้ประสิทธิประสาทวิชาความรู้แก่ผู้วิจัยจนเกิดความเข้าใจ สามารถนำความรู้ที่ได้มาประยุกต์ใช้ในการวิจัยครั้งนี้

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณท่านอาจารย์อรรถัย มูลคำ ผู้ซึ่งให้ความช่วยเหลือด้านข้อมูลจากการประเมินคุณภาพของโรงเรียนทั่วประเทศและกรุณาให้คำปรึกษาแนะนำผู้เชี่ยวชาญในการประเมินมาตรฐานโรงเรียนให้แก่ผู้วิจัย รวมทั้งผู้เชี่ยวชาญทุกท่านที่ได้กรุณาสละเวลาอันมีค่าเพื่อประเมินมาตรฐานโรงเรียนให้แก่ผู้วิจัย ตลอดจนคณาจารย์ในสังกัดจังหวัดสุพรรณบุรีที่ได้อำนวยความสะดวกทั้งในด้านข้อมูลพื้นฐานของโรงเรียนและข้อมูลจากการประเมินมาตรฐานของโรงเรียน

ขอขอบพระคุณอาจารย์ทุกท่านที่ได้ให้ความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล และดูแลผู้วิจัยในขณะปฏิบัติงานภาคสนามเป็นอย่างดี รวมทั้งบุคลากรในโรงเรียน ที่ให้ความเป็นกันเองและให้ข้อมูลที่มีคุณค่าแก่การวิจัยครั้งนี้ และเนื่องจากทุนการวิจัยครั้งนี้บางส่วนได้รับมาจากทุนอุดหนุนการวิจัยของบัณฑิตวิทยาลัย จึงขอขอบพระคุณบัณฑิตวิทยาลัยมา ณ ที่นี้ด้วย

ท้ายนี้ ผู้วิจัยใคร่ขอกราบขอบพระคุณ บิดา - มารดา ผู้สนับสนุนส่งเสริมการศึกษาของผู้วิจัยอย่างดียิ่งตลอดมา และขอขอบคุณ คุณสมาน แยมทิม ที่ให้ความช่วยเหลือในด้านการเงินบางส่วนและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัยเสมอมาจนสำเร็จการศึกษา

วราภรณ์ คำทับทิม

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญแผนภูมิ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	6
ข้อจำกัดของการวิจัย	6
นิยามศัพท์ที่ใช้ในการวิจัย	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
บทที่ 2 กรอบแนวคิดที่ใช้เป็นแนวทางในการศึกษา	
แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินตนเองและรายงานตนเอง	9
แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพของข้อมูล	16
แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินโรงเรียนตามเกณฑ์มาตรฐาน โรงเรียนประถมศึกษา	21
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	32
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	
เหตุผลในการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	41
การเตรียมตัวทำงานภาคสนาม	44
ข้อมูลที่ต้องการศึกษา	44

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	47
การเก็บรวบรวมข้อมูล	48
การตรวจสอบข้อมูล	53
การวิเคราะห์ข้อมูล	54
การนำเสนอข้อมูล	54
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	
ภูมิหลังของโรงเรียนที่ศึกษา	56
คุณภาพของสารสนเทศจากการประเมินตนเองของโรงเรียน	74
ลักษณะของความลำเอียงและแหล่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับ	
ความลำเอียง	80
ผลกระทบจากการประเมินตนเองของโรงเรียน	89
บทที่ 5 สรุปผลการศึกษาและข้อเสนอแนะ	
สรุปผลการศึกษา	93
อภิปรายผลการวิจัย	95
ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้	98
ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป	99
รายการอ้างอิง	101
ภาคผนวก	105
ประวัติผู้เขียน	134

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ประเภทของความตรงและวิธีประมาณค่า	17
2	ประเภทของความเที่ยงและวิธีประมาณค่า	19
3	ความสัมพันธ์การนำเกณฑ์มาตรฐานไปใช้ ในแต่ละระดับการศึกษา	30
4	จำนวนโรงเรียนที่เป็นกรณีศึกษา จำแนกตามขนาดและคุณภาพ	42
5	การปฏิบัติงานภาคสนาม	47
6	ลักษณะภูมิหลังของโรงเรียนที่ศึกษา	72
7	รูปแบบการดำเนินการประเมินมาตรฐาน ของโรงเรียนที่ศึกษา	73
8	ค่าร้อยละของจำนวนตัวบ่งชี้ที่สอดคล้องกัน ระหว่างการประเมินตนเองของโรงเรียน กับการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ	75
9	ค่าร้อยละของจำนวนตัวบ่งชี้ที่สอดคล้องกัน ระหว่างการประเมินตนเองของโรงเรียนกับการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ จำแนกตามประเภทงานหลักของโรงเรียน.....	76
10	ค่าร้อยละของจำนวนตัวบ่งชี้จำแนกตามลักษณะ ความสอดคล้องของผลการประเมินมาตรฐานโรงเรียน ระหว่างการประเมินตนเองของโรงเรียนกับการประเมิน โดยผู้เชี่ยวชาญ	81

สารบัญแผนภูมิ

แผนภูมิที่		หน้า
1	วิธีดำเนินการวิจัย	40
2	โครงสร้างการบริหารงานของ โรงเรียนสร้อยฟ้า	59
3	โครงสร้างการบริหารงานของ โรงเรียนพันวษา	64
4	โครงสร้างการบริหารงานของ โรงเรียนพลายแก้ว	67
5	โครงสร้างการบริหารงานของ โรงเรียนศรีมาลา	70